

DOI: 10.17242/MVvK_37.15

**A 2021. JANUÁRI VÍZIMADÁR-FELMÉRÉS EREDMÉNYEI A BALATONON ÉS A
KÖRNYEZŐ VIZESÉLŐHELYEKEN**
RESULTS OF THE JANUARY 2021 WATERBIRD CENSUS AT LAKE BALATON
AND ITS SURROUNDING WETLANDS

Kovács Gyula

MME Dél-Balaton Helyi Csoport
BirdLife Hungary South Balaton Local Group
H-8638 Balatonlelle, Irmapuszta, Hungary, e-mail: delbalaton@gmail.com

1. BEVEZETÉS

Az elmúlt évekhez hasonlóan (KOVÁCS, 2008a, 2008b, 2008c, 2013a, 2013b, 2013c, 2013d, 2015; KOVÁCS & HAJDU, 2015a, 2015b; KOVÁCS & BRUCKNER 2022a, 2022b, 2022c) az MME Dél-Balaton Helyi Csoportjának szervezésében vízimadár-felmérést végeztünk a teljes Balatonon és a környező vizesélőhelyeken 2021 év elején.

2. ANYAG ÉS MÓDSZER

A vízimadár-szinkronszámlálást a teljes Balaton körül 51 partszakaszon és 8 környező vizesélőhelyen a korábbiakban is alkalmazott módszerek szerint (KOVÁCS, 2008a) tartottuk 2021.01.17-én. A felméréshez az időjárási körülmények nem voltak ideálisak, főként a déli parton.

A szinkronon résztvevő önkéntes felmérők: BRUCKNER ATTILA, CSAPÓ JÁNOS, GFELLNER MÁTÉ, HAVASI MÁTÉ, HORVÁTH GÁBOR, KAJTÁR BENECSE, KESZLER ZOLTÁN, KOVÁCS GYULA, MONOKI KÁROLY SOMA, PALKÓ NIKOLETT, PÁNCZÉL MÁTYÁS, PÉNTEK ISTVÁN, PREISZNER BÁLINT, SZÁSZ ELŐD, SZATORI JÁNOS, SZELLE ERNŐ, SZINAI PÉTER, TAR NIKOLETT, TARJÁN BARNA és VINCZE BÉLA. Köszönjük munkájukat!

A megfigyelési adatok értékelését a fajszám, egyedszám, dominancia és konstancia értékek alapján végeztem el. Az adatfeldolgozáshoz Microsoft Excel 2010 és QGIS v.3.10.6 programokat használtam. A felmérés és a feldolgozás során a sztyeppi és a sárgalábú sirályt egy fajként kezeltem.

3. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

Összesen 37 vízimadárfajt (8 rend, 8 család) figyeltünk meg. A megfigyelt madarak közel fele réceféle volt, majd egynegyede sirály, több mint egyötöde pedig szárcsa (**1. táblázat**). Utóbbi faj fordult elő a legnagyobb mennyiségben (~8500 pd), de jelentős volt még tőkés réce (~6400), dankasirály (~5900 pd), kontyos réce (>3600 pd), barátréce (>3000 pd), sárgalábú/sztyeppi sirály (~2700 pd), kerцерéce (>2200 pd), kárókatona (>1400 pd) és a kis kárókatona (>1000 pd) is a teljes felmérési területen. Figyelemre méltó még a nagy bukó 164 pd-os összegyedszáma. A halastavakon és berkekben a domináns fajok (D>5%) a dankasirály, a sárgalábú/sztyeppi sirály és a tőkés réce; míg a Balatonon a szárcsa, a tőkés réce, a kontyos réce, a barátréce, a dankasirály és a kerцерéce voltak.

1. táblázat: A Balatonon és a környező vizesélőhelyeken megfigyelt vízimadárfajok egyedszáma (N), dominanciája (D) és konstanciája (C) (2021.01.17.)

Table 1: Numbers (N), dominance (D) and constancy (C) values of waterbird species observed on Lake Balaton and surrounding wetlands (17 January 2021)

Fajok Species	Halastavak, berkek			Balaton			Összesen		
	N	D	C	N	D	C	N	D	C
Anseriformes / Anatidae	2 065	27,1%		15 662	51,3%		17 727	46,4%	
<i>Cygnus olor</i>	127	1,7%	37,5%	220	0,7%	68,1%	347	0,9%	63,6%
<i>Anser fabalis</i>	45	0,6%	12,5%	17	0,1%	2,1%	62	0,2%	3,6%
<i>Anser albifrons</i>	—	—	—	108	0,4%	10,6%	108	0,3%	9,1%
<i>Anser anser</i>	100	1,3%	25,0%	725	2,4%	19,1%	825	2,2%	20,0%
<i>Tadorna tadorna</i>	—	—	—	2	0,0%	2,1%	2	0,0%	1,8%
<i>Anser sp.</i>	150	2,0%	12,5%	—	—	—	150	0,4%	1,8%
<i>Mareca penelope</i>	114	1,5%	37,5%	61	0,2%	8,5%	175	0,5%	12,7%
<i>Mareca strepera</i>	25	0,3%	12,5%	30	0,1%	6,4%	55	0,1%	7,3%
<i>Anas crecca</i>	217	2,8%	50,0%	143	0,5%	19,1%	360	0,9%	23,6%
<i>Anas platyrhynchos</i>	1282	16,8%	87,5%	5103	16,7%	97,9%	6385	16,7%	96,4%
<i>Spatula clypeata</i>	3	0,0%	25,0%	2	0,0%	2,1%	5	0,0%	5,5%
<i>Netta rufina</i>	—	—	—	32	0,1%	8,5%	32	0,1%	7,3%
<i>Aythya ferina</i>	—	—	—	3092	10,1%	44,7%	3092	8,1%	38,2%
<i>Aythya nyroca</i>	—	—	—	2	0,0%	2,1%	2	0,0%	1,8%
<i>Aythya fuligula</i>	—	—	—	3631	11,9%	59,6%	3631	9,5%	50,9%
<i>Aythya marila</i>	—	—	—	5	0,0%	8,5%	5	0,0%	7,3%
<i>Melanitta nigra</i>	—	—	—	1	0,0%	2,1%	1	0,0%	1,8%
<i>Bucephala clangula</i>	2	0,0%	12,5%	2209	7,2%	104,3%	2211	5,8%	90,9%
<i>Mergellus albellus</i>	—	—	—	100	0,3%	36,2%	100	0,3%	30,9%
<i>Mergus serrator</i>	—	—	—	15	0,0%	10,6%	15	0,0%	9,1%
<i>Mergus merganser</i>	—	—	—	164	0,5%	29,8%	164	0,4%	25,5%
Podicipediformes / Podicipedidae	—	—		654	2,1%		654	1,7%	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	—	—	—	33	0,1%	8,5%	33	0,1%	7,3%
<i>Podiceps cristatus</i>	—	—	—	596	2,0%	74,5%	596	1,6%	63,6%
<i>Podiceps grisegena</i>	—	—	—	8	0,0%	6,4%	8	0,0%	5,5%
<i>Podiceps nigricollis</i>	—	—	—	17	0,1%	8,5%	17	0,0%	7,3%
Pelecaniformes / Phalacrocoracidae	155	2,0%		2 322	7,6%		2 477	6,5%	
<i>Phalacrocorax carbo</i>	141	1,9%	25,0%	1309	4,3%	55,3%	1450	3,8%	50,9%
<i>Microcarbo pygmeus</i>	14	0,2%	25,0%	1013	3,3%	85,1%	1027	2,7%	76,4%
Ciconiiformes / Ardeidae	89	1,2%		12	0,0%		101	0,3%	
<i>Ardea alba</i>	2	0,0%	25,0%	9	0,0%	17,0%	11	0,0%	18,2%
<i>Ardea cinerea</i>	87	1,1%	62,5%	3	0,0%	6,4%	90	0,2%	14,5%
Gruiformes / Rallidae	38	0,5%		8 458	27,7%		8 496	22,3%	
<i>Rallus aquaticus</i>	1	0,0%	12,5%	—	—	—	1	0,0%	1,8%
<i>Gallinula chloropus</i>	2	0,0%	12,5%	13	0,0%	14,9%	15	0,0%	14,5%
<i>Fulica atra</i>	35	0,5%	25,0%	8445	27,6%	61,7%	8480	22,2%	56,4%
Charadriiformes / Scolopacidae	1	0,0%		—	—		1	0,0%	
<i>Gallinago sp.</i>	1	0,0%	12,5%	—	—	—	1	0,0%	1,8%
Charadriiformes / Laridae	5 268	69,1%		3 537	11,6%		8 805	23,1%	
<i>Croicocephalus ridibundus</i>	3526	46,3%	50,0%	2348	7,7%	91,5%	5874	15,4%	85,5%
<i>Larus canus</i>	40	0,5%	25,0%	226	0,7%	57,4%	266	0,7%	52,7%
<i>Larus michahellis/cachinnans</i>	1702	22,3%	37,5%	963	3,2%	80,9%	2665	7,0%	74,5%
Coraciiformes / Alcedinidae	3	0,0%		14	0,0%		17	0,0%	
<i>Alcedo atthis</i>	3	0,0%	25,0%	14	0,0%	25,5%	17	0,0%	25,5%

A legtöbb egyedet (>5700 pd) Királyszentistvánnál számoltuk, de jelentős volt még mennyiség (>3100 pd) volt még Balatonfüzfőnél, illetve további 9 területen figyeltünk meg 1000-nél nagyobb madármennyiséget (**2. táblázat, 1. térkép**). A legtöbb vízimadárfajt (20) Balatonfüzfőnél láttuk, emellett még 21 területen számoltunk tíznél több fajt (**2. térkép**).

Kiemelkedő lokális adatok: Balatonboglár 830 pd tőkés réce; Balatonszárszó 1000 pd barátréce; Szántód 1013 pd szárcsa; Balatonfüzfő Tobruk 600 pd nyári lúd és 2020 pd szárcsa; Tihany Gödrös 1538 pd szárcsa; Sajkod 1015 pd kontyos réce; Balatonudvari-Fövenyes 810 pd kontyos réce; Királyszentistván 3500 pd dankasirály és 1500 pd sárgalábú/sztyeppi sirály.

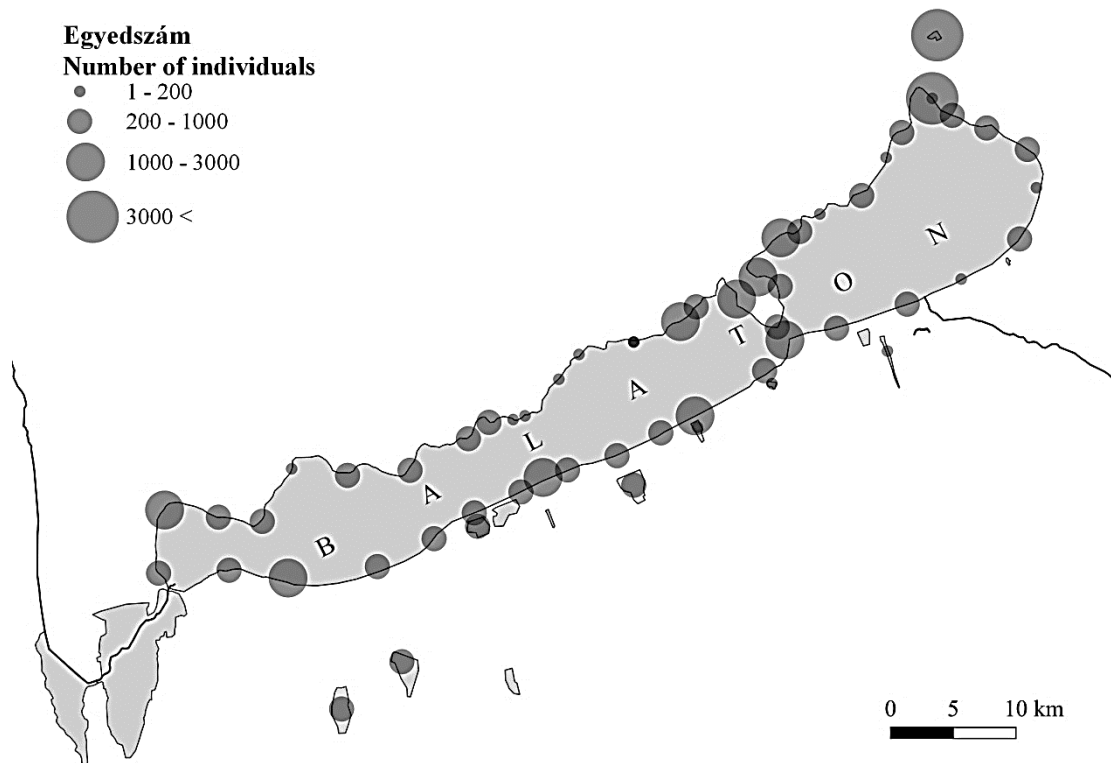
2. táblázat: A Balaton és a környező vizesélőhelyeken megfigyelt vízmadár egyed- és fajszámok (2021.01.17.) *A Fonyódi-halastavakon nem volt teljes felmérés.

Table 2: Number of waterbirds and species richness on Lake Balaton and surrounding wetlands (17 January 2021) * Fonyódi-halastavak (Fishponds at Fonyód) were not complete surveyed.

Terület Survey plot	Fajszám Species richness	Egyedszám Number of Individuals	Terület Survey plot	Fajszám Species richness	Egyedszám Number of Individuals
Balatonberény	11	946	Tihany, hajóállomás	11	445
Balatonmáriafürdő	12	1098	Tihany rév	9	239
Balatonfenyves	15	304	Sajkod	12	1064
Bélatelep	10	532	Örvényes	3	7
Fonyód	15	855	Balatonudvari	10	223
Fonyódliget	9	259	Balatonudvari-Fövenyes	11	1366
Balatonboglár	12	1517	Balatonakali (kelet), strand	10	187
Balatonlelle	10	722	Balatonakali, móló	8	36
Balatonlelle-felső	7	219	Zánka, strand	9	121
Balatonszemes	11	484	Balatonszepezd, strand	9	118
Balatonszárszó	13	1182	Révfülp, móló	14	103
Balatonföldvár	10	469	Révfülp, Császtai strand	10	82
Szántód	15	1926	Pálköve, strand	10	411
Zamárdi	9	318	Ábrahámhegy	10	258
Siófok	9	488	Badacsony, móló	12	656
Balatonszabadi	6	170	Szigliget, móló	11	265
Szabadi-Sóstó	7	763	Balatonederics, strand	10	181
Balatonaliga	6	95	Balatongyörök	12	529
Balatonakarattya	6	263	Vonyarcvashegy	9	331
Balatonkenese	15	436	Keszthely	17	1406
Balatonkenese-B.füzfő között	10	343	Fenékpuszta	7	488
Balatonfüzfő, strand	7	197	Marcali-víztározó	8	255
Balatonfüzfő, Tobruk	20	3107	Nagyberek	8	789
Balatonalmádi	10	353	Fonyódi-halastavak	6	245
Káptalanfüred	5	50	Irmapusztai-halastavak	7	298
Alsóörs	16	745	Balatonszárszói-berek	2	92
Csopak	9	154	Balatonföldvári-halastó	4	97
Balatonfüred, MVM kikötő	16	696	Töreki-tavak	6	106
Balatonfüred, Tagore sétány	12	1835	Királyszentistván	11	5737
Tihany, Gödrös	7	1617			
Halastavak, berkek / Fishponds, marshes				22	7 619
Balaton / Lake Balaton				34	30 659
Összesen / Total				37	38 278

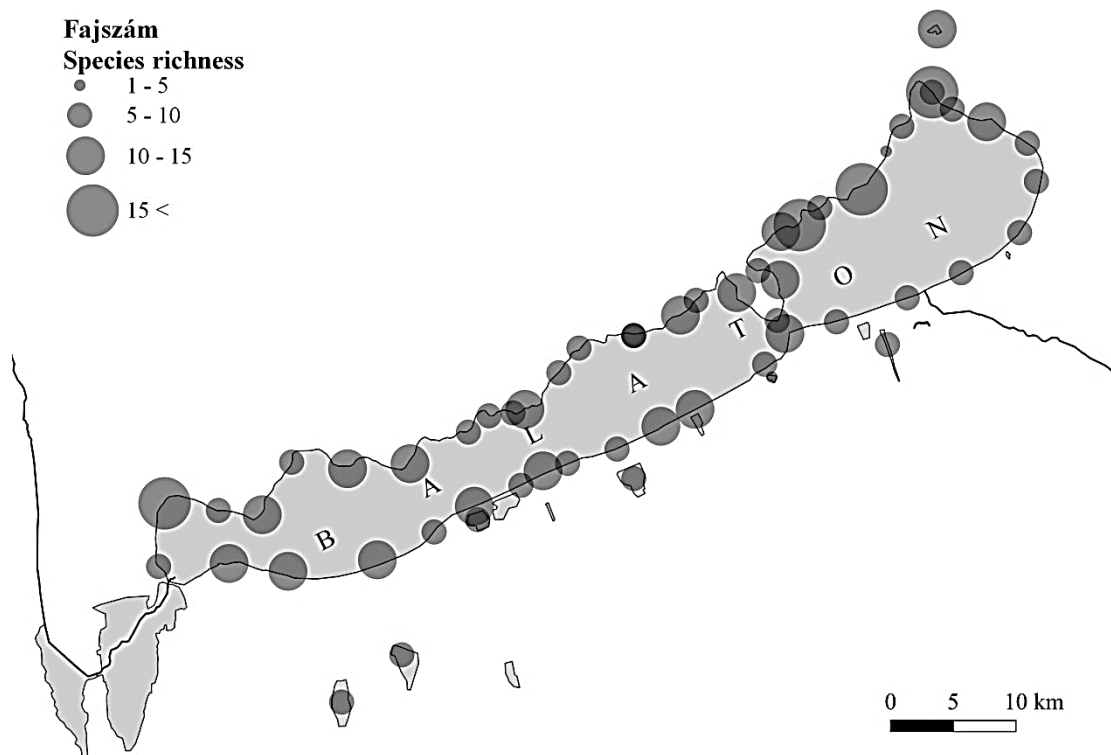
Az összes megfigyelési terület több mint felén előforduló gyakori fajok (C>50%) a tőkés réce, a kerцерéce, a dankasirály, a kis kárókatona, a sárgalábú/sztyeppi sirály, a bütykös hattyú, a búbos vöcsök, a szárcsa, a viharsirály, a kontyos réce és a kárókatona voltak.

Faunisztikailag érdekes adatok: *hegyi réce* 1-1-1-2 pd (Fonyódliget, Balatonszemes, Balatonszárszó, Szántód), *fekete réce* 1 pd (Balatonfenyves); *örvös bukó* 1-4-2-4-4 pd (Fonyód, Balatonlelle, Balatonkenese, Balatonfüzfő Tobruk, Alsóörs); *vörösnyakú vöcsök* 3-3-2 (Balatonfüzfő Tobruk, Alsóörs, Balatonfüred MVM kikötő); *feketenyakú vöcsök* 14-1-1-1

1. térkép: A megfigyelt vízimadár egyedek száma a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken (2020.01.19.)

Map 1: Number of individuals counted on Lake Balaton and surrounding wetlands (19 January 2020)

2. térkép: A megfigyelt vízimadár-fajok száma a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken (2020.01.19.)

Map 2: Species richness counted on Lake Balaton and surrounding wetlands (19 January 2020)

(Fonyód, Balatonkenese-Balatonfüzfő között, Örvényes, Keszthely), ugyanakkor búvárokból egyet sem sikerült megfigyelni az adott napon.

IRODALOMJEGYZÉK – REFERENCES

- KOVÁCS GY. (2008a): A 2005. november 12-i balatoni vízmadár-felmérés eredményei. *Magyar Vízivad Közlemények* 16: 247–254.
- KOVÁCS GY. (2008b): A 2006. december 16-i balatoni vízmadár-felmérés eredményei. *Magyar Vízivad Közlemények* 16: 255–260.
- KOVÁCS GY. (2008c): A 2007. november 10-i balatoni vízmadár-felmérés eredményei. *Magyar Vízivad Közlemények* 16: 261–266.
- KOVÁCS GY. (2013a): A 2008. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 23: 143–152.
- KOVÁCS GY. (2013b): A 2009. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 23: 153–159.
- KOVÁCS GY. (2013c): A 2010. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 23: 161–167.
- KOVÁCS GY. (2013d): A 2011. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 23: 169–176.
- KOVÁCS GY. (2015): A 2013. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 26: 211–218.
http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.07
- KOVÁCS GY. & HAJDU K. (2015a): A 2012. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 26: 203–210. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.06
- KOVÁCS GY. & HAJDU K. (2015b): A 2014. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 26: 219–226. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.08
- KOVÁCS GY. & BRUCKNER A. (2022a): A 2015. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 35: 155–160. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_35.08
- KOVÁCS GY. & BRUCKNER A. (2022b): A 2016. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 35: 161–166. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_35.09
- KOVÁCS GY. & BRUCKNER A. (2022c): A 2017. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 35: 167–172. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_35.10

RESULTS OF THE JANUARY 2021 WATERBIRD CENSUS AT LAKE BALATON AND ITS SURROUNDING WETLANDS

Kovács, Gy.

SUMMARY

Waterbird census was carried out on 59 survey plots around Lake Balaton and its surrounding wetlands on **17th January 2021**, like in previous years (KOVÁCS, 2008a, 2008b, 2008c, 2013a, 2013b, 2013c, 2013d, 2015; KOVÁCS & HAJDU, 2015a, 2015b; KOVÁCS & BRUCKNER 2022a, 2022b, 2022c) by *BirdLife Hungary South-Balaton Local Group*.

A total of 37 waterbird species from 8 orders and 8 families were observed (**Table 1.**). The highest number (>5700 ind.) was counted at Királyszentistván, the highest species richness was found at Balatonfűzfő. We counted more than 1000 individuals in further 9 plots (**Table 2, Map 1.**), while species richness was exceeded 10 in 21 survey plots (**Map 2.**). On the fishponds and marshes, the dominant (D>5%) species were the Black-headed Gull, the Yellow-legged/Caspian Gull and the Mallard; on Lake Balaton the Eurasian Coot, the Mallard, the Tufted Duck, the Common Pochard, the Black-headed Gull and the Common Goldeneye.

The highest abundance of Eurasian Coots (>8500 ind.) was observed, but also Mallards (~6400 ind.), Black-headed Gulls (~5900 ind.), Tufted Ducks (>3600 ind.), Common Pochards (>3000 ind.), Yellow-legged/Caspian Gulls (~2700 ind.), Common Goldeneyes (>2200 ind.), Great Cormorants (>1400 ind.) and Pygmy Cormorants (>1000 ind.) were also significant throughout the survey area. Another remarkable record was the total number of Common Merganser 164.

Interesting faunistic result was the occurrence of the *Greater Scaup* (1-1-1-2 ind. at Fonyódliget, Balatonszemes, Balatonszárszó, Szántód), *Common Scoter* (1 ind. at Balatonfenyves); *Red-breasted Merganser* (1-4-2-4-4 ind. at Fonyód, Balatonlelle, Balatonkenese, Balatonfűzfő Tobruk, Alsóörs); *Red-necked Grebe* (3-3-2 ind. at Balatonfűzfő Tobruk, Alsóörs, Balatonfüred MVM port); *Black-necked Grebe* (14-1-1-1 ind. at Fonyód, between Balatonkenese-Balatonfűzfő, Örvényes, Keszthely). However, not a single loon could be observed on the given day, although the observation conditions were not optimal.